

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 9 Maj 1882, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta förslag om åtgärder för ordnande af affärsförhållandena mellan staten och Södertelje kanal- och slussverksbolag.

Södertelje kanal- och slussverksbolags affärsförhållanden till staten, om hvilkas ordnande motioner blifvit vid innevarande riksdag väckta, grunda sig på Rikets Ständers beslut vid 1815 och 1823 samt 1828—1830 årens riksdagar.

Med afseende å den allmänna nyttan af detta samfärdsmedels åvägbringande synnerligast för den inrikes handeln och de produktiva näringarna och enär dylika företag som detta vid flera tillfällen förut blifvit af Rikets Ständer i mer eller mindre mån understödda, medgafs vid den första af dessa riksdagar nyssnämnda kanalbolag för kanalens fortsättande och fullbordande af Riksbankens medel ett lån af 100,000 riksdaler specie, vid hvars erhållande bolaget afgaf förbindelse att å beloppet till banken erlägga tre procent årlig ränta efter bankostil, som skulle vid hvarje halft års förlopp inbetalas, och att så snart verket hunnit så vida fullbordas att någon revenue deraf kunde erhållas, årligen utöfver nyssnämnda ränta afbetala fyra procent å primitiva kapitalet, intilldess hela lånet blifvit till fulllo liqvideradt, hvarjemte till Riksbankens säkerhet för förbindelsens fullgörande bolaget pantförskref hela kanalverket med alla dess tillhörigheter och effekter.

Vid 1823 års riksdag blef till Rikets Ständers åtgärd öfverlemnad en af Södertelje kanalbolag genom dess direktion och revisorer till Kongl. Maj:t ingifven skrift, innefattande dels framställning af kanalverkets tillstånd i början af nyssnämnda år och dels bolagets underdåniga anhållan att antingen få öfverlemna kanalen och slussverket

till staten emot en på öfverenskommelse beroende skälig ersättning till bolaget, som detta verk grundlagt och utfört, eller ock att hugnas med sådant understöd, att kanalen kunde i en framtid för sitt viktiga ändamål underhållas och bolaget njuta ränta å sina i och för kanalverket utgifna penningar. Till svar härå meddelade Rikets Ständer att, ehuru af flera anledningar någon inlösen och fortsatt förvaltning för allmän räkning af Södertelje kanalverk icke kunde komma i fråga, Rikets Ständer likväl funnit det bolagsintressenterne, som ej allenast uppfyllt alla de skyldigheter, de sig åtagit, utan ock genom betydliga bidrag derutöfver ådagalagt ett särdeles berömvärdt patriotiskt nit till utförande af det arbete i afseende hvarå de sig förenat, utan att ditills af sina derpå använda penningar hafva hemtat den ringaste afkomst, såmedelst gjort sig förtjente att med ytterligare allmänt understöd biträdas uti deras företag; och som vid bestämmandet af detta understöd förekomme, att bolaget fortfarande vore i skuld hos Riksbanken för det vid 1815 års riksdag bolaget beviljade lånebelopp af 100,000 riksdaler specie med ränta, hade Rikets Ständer funnit det lämpligaste understöd, som kunde och borde bolaget förunnas, vara det, *att till näst derpå följande riksdag icke någon ränte- eller kapitalafbetalning å bolagets berörda skuld till banken komme att fordras*; hvarjemte Rikets Ständer vid samma riksdag beviljade kanalbolaget det kapitalunderstöd, hvarom här nedan förmåles.

Vid 1828—1830 årens riksdag blef till Riksdagens bepröfvande från Kongl. Maj:t aflemnad en utaf direktionen för Södertelje kanalbolag till Kongl. Maj:t ingifven underdånig ansökning att bolaget ännu någon tid måtte förunnas understöd af statsmedel, så att det måtte beredas en billig afkomst af sina medel och kunna underhålla kanalen medelst afsättande af en fond till dess underhåll.

Rikets Ständer hade nemligen till förmån för detta kanalverk förut dels beviljat anslag att utgå under egenskap af ränta till aktiegarne å deras insatta kapital, hvilket fortgick från 1806 till 1823 års slut, dels ock, vid 1823 års riksdag, ett årligt anslag för Södertelje kanalbolag af 15,000 r:dr banko att ifrån och med 1824 till och med 1828 utbetalas. Med anledning af kanalbolags-direktionens nyssnämnda framställning funno Rikets Ständer vid 1828—1830 årens riksdag godt besluta, *att i ett för allt bevilja 30,000 r:dr banko till Södertelje kanalbolag, under vilkor att denna summa afsattes såsom fond för kanalens underhåll och förblefve i Riksgäldskontoret innestående, emot ränta af fem för hundra årligen, intilldess behofvet af dess användande uppstode samt bolaget derjemte förbunde sig att kanalen allt framgent underhålla och förörskingrade bibehålla de för kanalfarten nödiga inventarier.*

Vid samma riksdag väcktes jemväl förslag om afskrifning af kanalbolagets förberörda skuld till Riksbanken å 100,000 riksdaler specie. Detta förslag ansåg Riksdagen sig icke böra bifalla, men Rikets Ständer förordnade, att bankens fordan skulle, lika med flera andra fordringar af samma egenskap, afskiljas från den beräknade säkra tillgången och inom linien i bankens räkenskaper balanseras.

Å kanalbolagets nyssberörda skuld, hvilken enligt sistnämnde Riksdags beslut fortfarande föres inom linien i bankens räkenskaper, har någon kapitalafbetalning aldrig egt rum och ränta å lånebeloppet har icke af bolaget erlagts längre än till och med år 1823.

Det vid 1828—1830 årens riksdag beviljade anslaget till kanalbolaget af 30,000 r:dr banko eller 45,000 kronor innestår fortfarande oförminskadt hos Riksgäldskontoret och den utfästa räntan 2,250 kronor erlägges årligen af kontoret till kanalbolaget vid slutet af December månad för det löpande året.

Af en utredning rörande kostnaderna för ifrågavarande kanal- och slussverk, hvilken, uppå anmodan af 1867 års Riksdags Banko-Utskott, Fullmäktige i Riksbanken till sagda Utskott afgifvit, inhemtas:

att det för kanal- och slussverksbyggnaden tecknade aktiekapitalet från början utgjort..... banko rd:r 120,000: — ell. k:r 180,000: —

att aktieegarne sedermera derutöfver kontant insatt ... „ „ 251,542: 21. 4 „ „ 377,313: 67

eller tillhopa banko rd:r 371,542: 21. 4 ell. k:r 557,313: 67.

att sammanlagda beloppet af den ränta å aktiekapitalet för kanalen, statsverket till bolaget utbetalt, hvilket belopp jemväl af aktieegarne användts till kanalbyggnaden, utgjort ... „ „ 230,453: 27. 11 „ „ 345,680: 85

att tillfälliga inkomster och i värde beräknade förmåner, hvilka till kanal-anläggningen användts, uppgått till „ „ 34,748: 31. „ „ 52,122: 97

i följd hvaraf och då Riksbanken såsom ofvan nämnts, till kanalbyggnaden år 1815 försträckt „ „ 100,000: — „ „ 150,000: —

hela anläggningen kostat... banko rd:r 736,744: 32. 3 ell. k:r 1,105,117: 49.

Vid det förhållande att, enligt de af Kongl. Maj:t under den 8 December 1848 för bolaget fastställda regler, bolagsaktiernas antal utgör 1118 stycken, hvarje aktie på 500 riksdaler banko och stäld till innehafvaren, samt att aktieegarne, på sätt ofvan förmäls, till kanalbyggnaden af egna medel utbetalt tillhopa 557,313 kronor 64 öre, utgör alltså det för hvarje aktie utgifna belopp 498 kronor 49 öre.

Enligt förberörda utredning och af kanalbolagets kamrerare meddelade upplysningar har detta kanalföretag intill år 1832 blott undantagsvis lemnat bolagsmännen någon obetydlig inkomst samt från och med nämnda år i utdelning för hvarje aktie gifvit:

under åren 1832—1846 tillhopa 117 kronor eller i medeltal årligen 7 kronor 80 öre,
 under åren 1847—1866 tillhopa 417 kronor 50 öre eller i medeltal årligen 20 kronor 87 $\frac{1}{2}$ öre, och
 under åren 1867—1879 tillhopa 286 kronor, eller i medeltal årligen 20 kronor 43 öre,

motsvarande för hvar och en af dessa tre tidsperioder respektive 1,5, 4,19 och 4 procent å det verkliga inbetalda aktiebeloppet.

De senaste revisionsberättelserna öfver kanalverkets räkenskaper och förvaltning gifva vid handen, det kanalbolagets finansiella ställning numera är sådan att, jemte det bolagets inkomster i allmänhet förslå till betäckande af underhållskostnaderna för kanalen samt till årlig utdelning åt bolagsmännen af ett belopp, motsvarande, såsom nyss blifvit sagdt, fulla fyra procent å det inbetalda aktiekapitalet, bolagets tillgångar, med inberäknande af det utaf Riksdagen beviljade och hos Riksgäldskontoret innestående anslaget af 45,000 kronor, men utan beräkning af kanalens värde, vid 1880 års utgång uppgingo till i det närmaste 146,000 kronor, deraf fastigheter i Södertelje jemte materialier och inventarier uppskattats till omkring 31,000 kronor samt närmare 70,000 kronor utgjordes af värdepapper och i banker på depositions- samt upp- och afskrifningsräkning insatta medel jemte derå upplupna, vid årsafslutningen ej betalda räntor, under det att bolagets skulder vid samma tid bestego sig till 3,040 kronor utöfver Riksbankens omförmälda fordran å 150,000 kronor; varande till närmare upplysning i omförmälda hänseende äfvensom angående kanalbolagets inkomster och utgifter för nyssnämnda år 1880 härvid ur senaste revisionsberättelsen intagen följande redogörelse öfver kanalbolagets ställning vid sistnämnda års slut:

Inkomster:

Kanal- och slussavgifter	40,179: —	
Intressemedel	4,553: 06	
Diverse inkomster	201: 81	
Outtagen utdelning å aktier för år 1869, hvilka tillfallit bolaget	280: —	45,213: 87.
och		

Utgifter:

Utdelning å kanalbolagets aktier för år 1879 = 1118 st. å 20 kronor	22,360: —	
Materialier och inventarier	1,767: 71	
Dagsverken	3,915: 99	
Aflöningar	5,229: 96	
Pension	100: —	
Reseersättningar m. m.	612: —	
Diverse utgifter	1,621: 81	35,607: 47
Och öfverstiga alltså inkomsterna år 1880 ut- gifterna under samma år med		9,606: 40.

Skulderna,

som vid 1880 års början ut- gjorde	153,000: —	
hafva ökats med	40: —	
till vid samma års slut bokförda nemligen:		153,040: —
till inlösen af aktiekuponger för åren 1870—1879, för hvilka utdelning icke ut- tagits	3,040: —	
Riksbanken för derifrån er- hållna understödsmedel	150,000: —	153,040: —
och hafva <i>Tillgångarne</i> , vid revisionsårets början ut- görande	136,294: 16.	
med	9,646: 40.	
ökats till vid årets slut bok- förda		145,940; 56.

nemligen:	
Kassabehållning vid 1880 års slut	652: 05.
dito hos kanalkontoret i Södertelje	78: 99.
Anslag till Södertelje kanal- och slussverk, i Riksgäldskontoret innestående mot 5 procent ränta	45,000: —
Sveriges Allmänna Hypoteksbanks obligationer, 22,425 kronor med ränta	22,993: 33.
Å depositionsräkning hos Stockholms Enskilda Bank innestående 30,000 kronor med ränta	30,478: 26.
Å depositionsräkning hos Aktiebolaget Stockholms Handelsbank innestående 10,000 kronor med ränta	10,463: 89.
Å upp- och afskrifningsräkning hos Riksbanken innestående 5,301 kronor 54 öre med ränta	5,378: 92.
Å dito hos Stockholms Enskilda Bank innestående 174 kronor 37 öre med ränta	217: 90.
Bolagets fastigheter i Södertelje Karte-inventarium	22,050: — 54: —
Materialier och inventarier i Södertelje	8,573: 22.
Således vid 1880 års utgång, utöfver bokförda tillgångar, skuld	145,940: 56.
	7,099: 44.

Vid sist hållna riksdag gjordes af Fullmäktige i Riksbanken framställning hos dåvarande Banko-Utskott i fråga om uppgörelse med Södertelje kanal- och slussverksbolag af dess förberörda skuld hos Riksbanken å 150,000 kronor med ränta; och hemställdes af bemälde Fullmäktige i sådant afseende och efter lemnad fullständig redogörelse af dithörande förhållanden om bemyndigande för Fullmäktige att med

kanalbolaget träffa sådan öfverenskommelse, att bolaget skulle blifva qvitt denna sin skuld mot det att bolaget till Riksbanken erlade 50,000 kronor.

Denna Fullmäktiges framställning biträdades af Banko-Utskottet i dess till Riksdagen afgifna utlåtande N:o 6 för år 1881.

Vid behandling af frågan i Kamrarne afslogs dock det af Banko-Utskottet afgifna förslaget hufvudsakligen med afseende derå, att vid uppgörelse med kanalbolaget densamma icke syntes böra inskränkas ensamt till bolagets affärer med Riksbanken, utan jemväl omfatta ordnande af förhållandena mellan bolaget och Riksgäldskontoret i afseende å det bolaget beviljade ofvan omförmälda kapital- och ränteanslaget, i hvilken utsträckning åter förslag icke kunde af Banko-Utskottet vid nästlidna riksdag afgifvas vid det förhållande att Utskottet dertill saknade grundlagsenlig rätt samt någon motion om ordnande af förhållandena mellan bolaget och Riksgäldskontoret då icke förelåg.

Detta hinder för åvägabringande af förslag till uppgörelse med bolaget i afseende å dess affärsförhållanden till såväl Riksbanken som Riksgäldskontoret är numera undanröjdt genom tre särskilda vid innevarande riksdag i detta hänseende väckta motioner, afgifna i Första Kammaren af Herr *W. A. Söderhielm* (motion N:o 10) samt i Andra Kammaren af Herr *G. Ekdahl* (motion N:o 13) och Herr *C. A. Larsson* (motion N:o 61).

Dessa motioner hafva blifvit hänvisade till Banko-Utskottet, som åter, efter att hafva i frågan inhemtat yttrande af Fullmäktige i Riksbanken, för frågans behandling begärt sammanträde med Stats-Utskottet; och får det Sammansatta Stats- och Banko-Utskottet, hvilket införskaffat utlåtande i ämnet jemväl af Fullmäktige i Riksgäldskontoret, i följd häraf utlåtande i förenämnda ärende till Riksdagen härmed afgifva.

Dervid har det Sammansatta Utskottet till en början skolat redogöra för innehållet af de väckta motionerna samt för de af Fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret afgifna yttrandena.

Motionärerne hafva hemställt:

Herr *Söderhielm*: att det vid 1830 års riksdag afsatta, i Riksgäldskontoret innestående kapital 45,000 kronor indrages till statsverket, efter derom lemnadt medgifvande af kanalbolaget; och

att Riksbankens inom linien bokförda fordran 150,000 kronor af-föres ur Riksbankens räkenskap;

att, uti hvilket fall som helst, Riksdagen bestämmer de vilkor, som böra af bolaget fullgöras, för att varda befriadt från kraf för bolagets nuvarande skuld till Riksbanken; samt

att bland dessa vilkor bör ingå den bestämmelse, att bolaget skall af sina tillgångar afsätta en reservfond af minst 45,000 kronor, och hålla denna fond fylld, innan utdelning till bolagets aktieegare får ega rum.

Herr *Ekdahl*: att det vid 1830 års riksdag afsatta, i Riksgäldskontoret innestående kapital 45,000 kronor fortfarande reserveras;

att Riksbankens inom linien bokförda fordran 150,000 kronor af-föres ur Riksbankens räkenskap;

att under här ofvan gjorda förutsättning denna fordran öfverflyttas till Riksgäldskontorets hufvudbok att der upptagas inom linien, och att den af Riksbanken förut utöfvade kontroll öfver kanalverket hädanefter tillkommer Riksgäldskontoret;

att, efter derom lemnadt medgifvande af kanalbolaget, ränta å nyss-nämnda 45,000 kronor icke vidare eger rum;

att, uti hvilket fall som helst, Riksdagen bestämmer de vilkor, som böra af bolaget fullgöras för att vara befriadt från kraf för bolagets nuvarande skuld till Riksbanken eller efter öfverflyttningen till Riksgäldskontoret; samt

att bland dessa vilkor bör ingå den bestämmelse att bolaget skall af sina tillgångar afsätta en reservfond af 45,000 kronor och hålla denna fond fylld, innan utdelning till bolagets aktieegare får ega rum;

och Herr *Larsson*: att Riksdagen måtte förständiga Herrar Fullmäktige i Riksbanken att i laga ordning utsöka bankens längesedan till betalning förfallna fordran hos bolaget för Södertelje kanal, ett-hundra-femtio tusen kronor jemte tre procent derå löpande ränta från den 1 Januari 1829 till full liqid sker; och torde Herrar Fullmäktige i sammanhang härmed bemyndigas att ingå en sådan förlikning med kanalbolaget att, om de i Riksgäldskontoret innestående 45,000 kronor qvitteras och 55,000 kronor inom lämplig tid liquideras till Riksbanken, kanalbolaget återfår sin i banken förvarade originalförbindelse å 150,000 kronor.

Fullmäktige i Riksbanken hafva föreslagit, att i och för gäldande af kanalbolagets ifrågavarande skuld till banken samt bestämmande af statens och kanalbolagets blifvande förhållanden måtte bestämmas följande vilkor:

att kanalbolaget från och med 1882 års början afsade sig all ränta å sitt hos Riksgäldskontoret innestående kapital 45,000 kronor;

att kanalbolaget under åren 1882 med 1891 årligen till Riksgäldskontoret inbetalte 4,500 kronor, hvilka skulle räntefritt innestå

hos Riksgäldskontoret och läggas till förenämnda kapital å 45,000 kronor för att uppbringa detsamma till 90,000 kronor;

att detta kapital skulle innestå hos Riksgäldskontoret för att, ifall Södertelje kanal genom opåräknade händelser drabbades af sådana större skador, hvilkas afhjelpande fordrade större utgifter än som med kanalens vanliga inkomster kunde betäckas, efter Fullmäktiges i Riksgäldskontoret pröfning hållas bolaget tillhanda för skyndsamt återställande af kanalen i behörigt skick;

att, när större eller mindre del af förenämnda 90,000 kronor blifvit till bolaget utbetaldt, bolaget skulle, så fort dess inkomster medgåfve, detsamma jemte fem procent årlig ränta derå återbetala, utan att få under någon form göra utdelning till bolagets delegare, förrän skulden blifvit till fullo gulden; samt

att Fullmäktige i Riksgäldskontoret skulle ega att årligen tillsätta en revisor för att deltaga i granskningen af kanalbolagets räkenskaper och förvaltning äfvensom i öfrigt, på sätt Fullmäktige i Riksgäldskontoret funne behöfligt, vidtaga åtgärder för tillsyn deröfver, att kanalen blefve i alla delar behörigen underhållen.

Derest styrelsen för kanalbolaget, efter bolagets dertill i behörig ordning gifna bemyndigande, med Fullmäktige i Riksgäldskontoret träffade aftal i öfverensstämmelse med förestående vilkor, föreslogo vidare Fullmäktige i Riksbanken, att kanalbolagets förbindelse å 100,000 rdr banko borde aflemnas till Fullmäktige i Riksgäldskontoret för att till kanalbolaget återställas.

Om åter kanalbolaget vägrade att antaga de erbjudna vilkoren, borde Fullmäktige i Riksbanken erhålla föreskrift att från kanalbolaget utkräfva tio förflutna års räntor å lånet samt att vidare år från år utfordra räntan å detsamma.

Fullmäktige i Riksgäldskontoret, som ansett remissen till dem endast afse inhemtande af deras yttrande öfver de särskilda förslagen dels i fråga om den i Riksgäldskontoret innestående fonden för Södertelje kanals underhållande, dels ock om öfverflyttande till Fullmäktige i Riksgäldskontoret af den Fullmäktige i Riksbanken hittills åliggande tillsynen öfver kanalen, hafva tillkännagifvit, att de, från den synpunkt de sålunda ansett sig böra betrakta frågan, ej hade något att erinra mot Bankofullmäktiges ofvanberörda förslag, hvars antagande de alltså tillstyrkte.

Från Fullmäktiges i Riksbanken förberörda förslag har en af Fullmäktige, Herr Liss Olof Larsson, varit skiljaktig, i det han, med vidhållande af sina vid ärendets behandling hos Fullmäktige nästlidna år uttalade åsigt, föreslagit att bolagets hela skuld till Riksbanken

skulle få afskrifvas, derest bolaget före innevarande års utgång till banken kontant inbetalde 55,000 kronor och derjemte medgafve att dess fordran i Riksgäldskontoret å 45,000 kronor jemväl finge afskrifvas.

Bland Fullmäktige i Riksgäldskontoret hafva Herrar Friherre Nordenfalk och Åbergsson varit af olika mening med de öfrige och tillstyrkt en uppgörelse med Södertelje kanalbolag på följande vilkor:

att den hos Riksgäldskontoret innestående reservfonden, 45,000 kronor, derstädes bibehålles för det dermed afsedda ändamål;

att bolaget från och med år 1882 afsäger sig vidare ränta å berörda reservfond, mot det att från sagda tid å bolagets kapitalskuld till Riksbanken afskrifves ett belopp af 45,000 kronor;

att Riksbankens räntefordran för tiden från och med år 1824 till och med år 1881 helt och hållet efterskänkes;

att bolaget infriar den återstående skulden till Riksbanken, 105,000 kronor, medelst ny till Riksgäldskontoret stäld förbindelse, hvarigenom bolaget åtager sig att från och med år 1882 erlägga en annuitet af 5 procent å 105,000 kronor, deraf beräknas den i ursprungliga förbindelsen utfästa ränta af 3 procent å oguldna beloppet och återstoden utgör kapitalafbetalning;

att de belopp, som på grund häraf inflyta i afbetalning å kapitalskulden, läggas till ofvannämnda hos Riksgäldskontoret innestående reservfond, hvaremot Riksgäldskontoret till Riksbanken öfverlemnar de från bolaget såsom ränta ingående medel;

att, ifall Södertelje kanal drabbas af sådana betydligare skador, hvilkas afhjelpande fordrar större utgifter, än som med kanalens vanliga inkomster kunna betäckas, erforderligt belopp af meranämnda reservfond skall, efter Fullmäktiges i Riksgäldskontoret pröfning, hållas bolaget tillhanda för skyndsamt återställande af kanalen i behörigt skick, med skyldighet för bolaget att, när större eller mindre del af fondens medel uttagits, använda sin årsvinst till återbetalning deraf, innan utdelning till bolagets delegare sker, samt

att Fullmäktige i Riksgäldskontoret ega att årligen tillsätta en revisor, för att på bolagets bekostnad deltaga i granskningen af kanalbolagets räkenskaper och förvaltning äfvensom i öfrigt, på sätt Fullmäktige i Riksgäldskontoret finna behöfligt, vidtaga åtgärder för tillsyn deröfver att kanalen varder i alla delar behörigen underhållen.

Med afseende derå att Södertelje kanalbolags ifrågavarande skuld till Riksbanken å 100,000 riksdaler specie, motsvarande, efter den från

skuldens tillkomst inträffade realisationen, i nuvarande mynt 150,000 kronor, icke mindre än tvåtedjedels århundrade förefunnits, utan att under denna långa tid någon afbetalning af skuldens kapitalbelopp egt rum eller ränta erlagts mer än för de åtta första åren eller till och med år 1823, hvarefter skulden sedan år 1830 i Riksbankens räkenskaper förts inom linien, samt då derjemte i fråga om kanalbolagets och statens ömsesidiga affärsförhållanden till hvarandra den oegentlighet förekommer, att på samma gång bolaget sålunda häftar i skuld till ett af Riksdagens verk, Riksbanken, utan att på närmare 60 års tid hafva å densamma ens erlagt någon ränta, det å andra sidan är i åtnjutande af ett för kanalverkets fortvarande bestånd bolaget tillerkänt anslagsbelopp af 45,000 kronor, å hvilka det af ett annat Riksdagens verk, Riksgäldskontoret, årligen uppbär ränta, anser Utskottet, lika med motionärerne och de vederbörande myndigheter, hvilka blifvit i ärendet hörda, det vara för såväl staten som bolaget önskvärdt, att ett ordnande af dessa gamla affärsförhållanden må så snart ske kan komma till stånd, och detta så mycket hellre som den form af statsunderstöd, hvilket, efter hvad ofvan nämnts, under år 1830 tilldelats nämnda bolag, numera icke kan anses fullt lämplig och tidsenlig samt hädanefter som hittills vid riksdagarne liksom vid statsrevisionerna yrkanden om inbetalning af bolagets skuld till Riksbanken säkerligen skola låta sig förspörjas intilldess nu förevarande fråga blifvit löst och uppgörelse med bolaget kommit till stånd.

Vid åvägabringande af en sådan uppgörelse synes Utskottet hänsyn böra tagas ej blott till bolagets ekonomiska ställning och betalningsförmåga utan ock till det ifrågavarande kanalverkets betydelse för samfärdseln, hvilket senare förhållande efter Utskottets uppfattning otvifvelaktigt betingar, att uppgörelsen fotas på sådana grunder, att kanalbolagets och kanalverkets fortfarande bestånd icke derigenom äfventyras. Utskottet, som i betraktande här af funnit sig icke kunna biträda det af här ofvan omförmälda förslag, som går ut på utkräfvande från bolaget af hela dess skuld till banken så till kapital som ogulden ränta, har derföre vid ärendets behandling haft till ögonmärke att så uppställa villkoren för en uppgörelse med kanalbolaget i afseende å dess ifrågavarande affärsförhållanden, att Riksbanken må återbekomma så mycket af sin fordran hos bolaget, som kan finnas vara förenligt med bolagets förmåga och intresse att äfven derefter fortfarande uppehålla detta viktiga och allt framgent behöfliga kommunikationsmedel. Då emellertid ett lösgörande af dessa affärsförhållanden betingar, att bolaget hädanefter skulle komma att gå i mistning af det anslagsbelopp med ränta, som bolaget allt sedan år 1830 i och för kanalens vidmakt-

hållande af staten åtnjutit, men tryggheten för denna anläggnings fortfarande bestånd kräfver, att en fond allt framgent må vara att tillgå för botande af större skador å kanalen, än som kunna med densamma vanliga inkomster betäckas, har Utskottet funnit angeläget, att vid uppgörelsen detta syfte icke förfelas och för sådant ändamål såsom en hufvudgrund för densamma velat fästa det vilkor, att bolaget i stället för det af Riksdagen beviljade och i Riksgäldskontoret mot ränta innestående anslagsbeloppet 45,000 kronor, hvilka i och med uppgörelsen skulle komma att indragas, i sagda verk insätter ett motsvarande belopp i värdepapper att förblifva under Riksgäldskontorets vård och, så snart större eller mindre del af beloppet för reparationers verkställande å kanalen måste anlitas, åter af bolaget fyllas, äfvensom att, med afseende å penningevärdets fall, denna fond efter hand än ytterligare ökas.

Utöfver mistningen af förberörda anslag af 45,000 kronor, hvilket belopp sålunda skulle vara att betrakta såsom en afbetalning af bolagets skuld till Riksbanken, anser Utskottet bolagets ekonomiska ställning utan äfventyrande af dess förmåga att jemväl för framtiden underhålla kanalen medgifva bolaget att af dess skuld till Riksbanken ytterligare erlægga ett belopp af 60,000 kronor, under förutsättning att detta belopp icke affordras på en gång utan får af bolaget erläggas genom afbetalningar med mindre belopp under en följd af år. Detta sistnämnda belopp är visserligen till siffran något större, än det af någon motionär *i ackordsväg* högst ifrågasatta, men blifver genom de af Utskottet föreslagna successiva inbetalningarne och då Utskottet ansett någon ränta å beloppet icke böra ifrågasättas i sjelfva verket mindre på samma gång som genom betalningssättet bolaget har lättare att fullgöra en sådan förbindelse.

Genom en uppgörelse på de till sina hufvuddrag nu angifna grunderna skulle kanalbolaget få efterskönt såväl sin betydliga ränteskuld till Riksbanken på meranämnda lån å 150,000 kronor som ock derutöfver ett belopp af 45,000 kronor, under det att å andra sidan statens anslag till bolaget å ett lika belopp blefve indraget och genom bildandet, i enlighet med hvad här ofvan sagts, af en reservfond, erforderlig trygghet bereddades därför, att denna allmännyttiga kanalledning fortfarande komme att af bolaget hållas för trafiken öppen.

Det Sammansatta Utskottet föreslår alltså:

1:o

att i och för gäldande af Södertelje kanalbolags ifrågavarande skuld samt bestämmande af statens och

kanalbolagets blifvande förhållanden måtte bestämmas följande vilkor:

a) att kanalbolaget lemnar sitt samtycke dertill, att det år 1830 af Rikets då församlade Ständer bolaget för kanalens underhåll beviljade och i Riksgäldskontoret, emot ränta af fem för hundra årligen, innestående anslagsbelopp af 30,000 riksdaler banko eller 45,000 kronor med innevarande års utgång till statsverket indrages;

b) att kanalbolaget afgifver förbindelse att till Riksbanken inbetala 60,000 kronor sålunda, att 5,000 kronor erläggas under innevarande år och derefter årligen till och med år 1893 ett lika belopp;

c) att kanalbolaget före utgången af innevarande år 1882 till Riksgäldskontoret öfverlemnar för att under dess vård förblifva värdepapper till belopp af 45,000 kronor samt derförutom till Riksgäldskontoret afgifver förbindelse att från och med år 1894 till Riksgäldskontoret aflemna ytterligare värdepapper till belopp af minst 5,000 kronor årligen att läggas till nyssnämnda kapital å 45,000 kronor tills detsamma blifvit uppbringadt till 75,000 kronor;

d) att detta kapital, å hvilket bolaget eger att disponera afkomsten, skall innestå hos Riksgäldskontoret för att, ifall Södertelje kanal genom opåräknade händelser drabbas af skador, hvilkas afhjelpande fordrar större utgifter, än som med kanalens vanliga inkomster kunna betäckas, hållas bolaget tillhanda för skyndsamt återställande af kanalen i behörigt skick;

e) att när större eller mindre del af förenämnda, hos Riksgäldskontoret innestående kapital blifvit till bolaget utbetaladt, bolaget skall, så fort dess inkomster medgifva, detsamma återbetala, utan rättighet att dessförinnan få under någon form göra utdelning till bolagets delegare; samt

f) att, så snart under loppet af innevarande år förberörda vilkor blifvit af kanalbolaget antagna samt värdepapper till belopp af 45,000 kronor i Riksgäldskontoret aflemnade och ofvanomförmälda förbindelser till sagda verk och Riksbanken afgifna, bolaget eger

att af Fullmäktige i Riksbanken återbekomma det af bolaget den 12 December 1815 utfärdade skuldebref å 100,000 riksdaler specie.

Skulle åter kanalbolaget vägra att antaga de för ifrågavarande uppgörelse erbjudna vilkor, hemställas,

2:o

att Fullmäktige i Riksbanken må erhålla föreskrift att i behörig ordning utkräfva bankens lagliga fordran på grund af ofvannämnda skuldförbindelse af den 12 December 1815.

Under förutsättning af bifall till hvad sålunda föreslagits hemställer Utskottet derjemte,

3:o

att Fullmäktige i Riksbanken må bemyndigas att delgifva direktionen för Södertelje kanal- och slussverks-bolag de beslut i förenämnda fråga, som af Riksdagen komma att meddelas, samt att vidtaga de verkställighetsåtgärder, som i anledning af desamma blifva erforderliga.

Stockholm den 9 Maj 1882.

På Utskottets vägnar:

J. J. EKMAN.

Herr Grefve *G. Sparre* har velat anmäla, det han varit hindrad närvara vid ärendets slutliga behandling inom Utskottet.